

فصلنامه علمی پژوهشی
دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت
دوره ۱۱/ شماره ۳ (پیاپی ۴۳)/ پاییز ۱۴۰۱
صفحه ۱۴۵ تا ۱۶۱

تأثیر حاکمیت شرکتی بر خوش بینی مدیران و قابلیت مقایسه صورت های مالی

سید خسرو امیری

دانشجو دکتری حسابداری، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران.
Amiri.univer@gmail.com

فرزین رضائی

دانشیار گروه حسابداری، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران (نویسنده مسئول)
Farzin.rezaei@qiau.ac.ir

عبدالصمد خلعتبری لیماکی

استادیار گروه حسابداری، واحد رامسر، دانشگاه آزاد اسلامی، رامسر، ایران
abkhalatbari@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۰۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۳/۰۸

چکیده

از آنجایی که این رفتار مداخله گرایانه ممکن است بر کیفیت اطلاعات افشاء شده و مفید بودن آنها برای تصمیم های سرمایه گذاری اثر داشته باشد، باید سازوکارهای با کیفیتی برای حمایت از منافع سرمایه گذاران و کنترل رفتار فرصت طلبانه مدیران فراهم کرد. یکی از سازوکارها برای کاهش مسأله نمایندگی، نظام حاکمیت شرکتی است. سازوکارهای حاکمیت شرکتی، می توانند رفتار فرصت طلبانه مدیران را کاهش و در نتیجه کیفیت اطلاعات ارائه شده را افزایش دهد. هدف این پژوهش بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر رابطه بین خوش بینی مدیران و قابلیت مقایسه صورت های مالی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. بدین منظور داده های مورد نیاز از ۷۹ شرکت عضو بورس اوراق بهادار تهران، در طی دوره زمانی (۱۳۹۳) تا (۱۳۹۷) جمع آوری گردیده است. نتایج پژوهش حاکی است، که از میان سازو کارهای انتخاب شده حاکمیت شرکتی؛ استقلال هیئت مدیره، نقش دوگانه مدیر عامل، تمرکز مالکیت و مالکیت نهادی بر رابطه بین خوش بینی مدیران و قابلیت مقایسه صورتهای مالی موثر هستند، اما رقابت در بازار محصول بر رابطه بین خوش بینی مدیران و قابلیت مقایسه صورتهای مالی موثر نیست.

واژه های کلیدی: حاکمیت شرکتی، ویژگی های رفتاری، خوش بینی مدیران، قابلیت مقایسه صورت های مالی.

۱- مقدمه

شرکت های بزرگ به عنوان پایه های اصلی اقتصاد، حجم عظیمی از منابع اقتصادی (نظیر نیروی انسانی، مواد اولیه، نیروی مدیریتی، سرمایه و...) را به مصرف می رسانند و در مقابل نقش بسیار مهمی نیز در توسعه و پیشرفت اقتصادی کشورها دارند. ویژگی جدایی مدیریت از مالکیت به عنوان یکی از ویژگی های بارز شرکت های سهامی، به سبب قدرت انحصاری بخشیدن به مدیر در تهیه و ارائه گزارشات حسابداری (به عنوان یکی از مهمترین خروجی های عملکرد واحد اقتصادی) بحث تضاد منافع بین ذی نفعان مختلف واحد اقتصادی را مطرح نموده و لزوم توجه به نظارت و کنترل مدیران توسط تمامی سهامداران را عمق بخشیده است. زیرا طبق همین ویژگی است که مدیران امکان دسترسی بی قید و شرط به بخش مهمی از اطلاعات مالی سازمان را به دست می آورند. این ویژگی زمانیکه در کنار ویژگی حسابداری تعهدی به خاطر وجود معوقات (مابه التفاوت سود نقدی و سود تعهدی) قرار می گیرد و انگیزه هایی همچون پاداش، مقررات گریزی، افزایش روز افزون رقابت ها و... پیش می آید، محرکی قوی برای مدیران می شود تا در جهت منافع خویش و حتی در تضاد با منافع سایر گروه ها اطلاعات موجود را دستکاری نمایند (قدرتی و فیضی، ۱۳۹۴).

بیشتر محققین این حوزه دریافته اند که دستکاری سود غالباً با انگیزه گمراه کردن استفاده کنندگان از صورتهای مالی و یا انحراف از نتایج قراردادی که بستگی به سودهای حسابداری دارد، انجام شود (حساس یگانه و همکاران، ۱۳۹۱) به طوریکه مدیر با این عمل قصد دارد فرآیند سودآوری شرکت را هموار نشان دهد، تا واحد اقتصادی تحت مدیریت او با جذابیتی خاص به عنوان یکی از گزینه های اولیه برای سرمایه گذاری مطرح باشد. از طرفی توسعه اقتصادی در یک جامعه و دستیابی به یک بازار سرمایه کارا، مستلزم وجود اطلاعات مالی شفاف و قابل مقایسه می باشد. قابلیت مقایسه یکی از ویژگی های کیفی اطلاعات مالی است که استفاده کنندگان را قادر می سازد تا شباهت ها و تفاوت های موجود بین اقلام صورتهای مالی را بررسی نمایند (دی فرانکو و همکاران، ۲۰۱۱).

اطلاعات مالی با کیفیت منجر به تخصیص بهینه منابع کمیاب در جامعه می شود و مسئولیت پاسخگویی در تصمیم گیری های اقتصادی را تسهیل می بخشد. همچنین اطلاعات مالی با قابلیت مقایسه در بازار سرمایه و بدهی، برای سرمایه گذاران و اعتباردهندگان بسیار حائز اهمیت است. زیرا آنان با اتکا به این اطلاعات اقدام به تصمیم گیری در زمینه خرید و فروش سهام، ارزیابی عملکرد مدیران و دیگر تصمیم های اقتصادی می کنند. از جمله پیامدهای اقتصادی اطلاعات مالی

قابل مقایسه، ایجاد شرایط رقابت کامل و فرصت های برابر در بازار سرمایه، افزایش توان پیش بینی کننده گان از اطلاعات مالی و افزایش ارزش شرکت می باشد. بنابراین درک عواملی که موجب افزایش این ویژگی کیفی می شود از اهمیت بالایی برخوردار است (آلجیفری، ۲۰۱۵). پژوهش های انجام شده پیرامون این موضوع، بیشتر بر نقش استانداردهای حسابداری متمرکز بوده اند. اما استانداردهای حسابداری به تنهایی خروجی سیستم گزارشگری مالی را تعیین نمی کنند. بلکه محرک ها سازمانی نیز می توانند تاثیر گذار باشند.

از اینرو وجود مکانیزمی منسجم برای جلوگیری از این پدیده شوم و همسو کردن منافع طیف های مختلف ذی نفعان و همچنین سمت و سو بخشیدن به اهداف سازمان توسط تمامی ذی نفعان، مقوله ی "حاکمیت شرکتی" مطرح شده است. که می توان آنرا مجموعه قوانین، فرآیندها، فرهنگ ها و روابطی دانست که بین سهامداران، مدیران و حسابرسان شرکت باید وجود داشته باشد تا متضمن رعایت همه جانبه ی حقوق سهامداران جزء، بازدارنده از سوءاستفاده های احتمالی و موجب دستیابی به اهداف پاسخگویی، شفافیت، عدالت و رعایت حقوق ذینفعان گردد. بعلاوه می توان گفت شرکت هایی که نظام حاکمیت شرکتی بهتری دارند، کمتر با مشکلات تضاد منافع و عواقب ناشی از آن روبرو می شوند (قدرتی و فیضی، ۱۳۹۴).

از این رو انجام پژوهش در این حوزه و بررسی تاثیر مکانیزم های مختلف حاکمیت شرکتی، می تواند در بالابردن درک سهامداران از این مقوله خطیر موثر واقع گشته و سمت و سوی تازه ای به دیدگاه های سهامداران (که این دیدگاه ها خود بر معیارهای تعیین مدیران و نحوه نظارت بر عملکرد آنها تاثیرگذار خواهد بود) ببخشد. بنابراین در پژوهش حاضر سعی بر آن است تاثیر یکی از ویژگی های رفتاری مدیران (خوش بینی) بر قابلیت مقایسه صورت های مالی با در نظر گرفتن سازوکارهای حاکمیت شرکتی مورد بررسی قرار گیرد.

یکی از این ویژگی های رفتاری، خوش بینی است که عبارتست از تمایل رو به بالا در ایده ها و عقاید نسبت به نتایج و برآیندها در آینده، که در مجموعه گسترده ای از تصمیمات فردی و سازمانی تاثیر می گذارد (چاروبی و همکاران، ۲۰۱۴).

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

قابلیت مقایسه صورتهای مالی کیفیت اطلاعاتی را نشان می دهد که استفاده کنندگان را قادر می سازد شباهت ها و تفاوت های عملکرد مالی دو شرکت را شناسایی کند (فرانسیس و همکاران، ۲۰۱۴). استفاده کنندگان از صورتهای مالی باید بتوانند صورتهای مالی یک واحد تجاری را در طول زمان، برای

گرفتن بهترین تصمیم در مورد آینده است، در پی نظارت موثر بر عملکرد مدیران و کاهش رفتارهای فرصت طلبانه آنان جهت نیل به ایجاد توازن بین منافع مدیران و سهامداران می باشد (رضایی و مهدی دوست، ۱۳۹۱).

با در نظر گرفتن توضیحات فوق هدف اصلی این مطالعه بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر رابطه بین خوش بینی مدیران و قابلیت مقایسه صورت های مالی است تا مشخص شود آیا مکانیزم های حاکمیت شرکتی می تواند بر رابطه بین خصوصیت های رفتاری مدیران و قابلیت مقایسه صورت های مالی به عنوان یکی از ویژگی های اصلی کیفیت گزارشگری مالی تأثیرگذار باشد؟

در ادامه برخی از پژوهشهای مهم در زمینه این مطالعه ارائه می شود:

چانگ، هانگ، لی و زو (۲۰۱۸)، با گرد آوری داده های ۱۲۲ شرکت پذیرفته در بورس تایوان طی سالهای (۴۱۱۱ تا)، ۴۱۰۴ تأثیر خوشبینی و بیش اعتمادی مدیران بر مدیریت سود واحدهای تحت کنترل آن ها را بررسی کردند. آن ها دریافتند مدیران با درجه خوشبینی زیاده تر، با احتمال بیشتری اقدام به هر دو نوع مدیریت سود واقعی و اقلام تعهدی اختیاری میکنند.

کانگ و همکاران (۲۰۱۷)، با استفاده از یک مدل سرمایه گذاری سه دوره ای نشان می دهند که مدیران بیش اطمینان و دارای اعتماد به نفس کاذب، میتوانند ارزش شرکت (تایک نقطه) را با افزایش سرمایه گذاری بالا ببرند و باعث جبران مشکل کمبود سرمایه گذاری به وجود آمده ناشی از کوتاه بینی مدیریتی شوند؛ بنابراین درحالیکه سوگیری شناختی بیش اطمینانی مدیران، هنگامی که به طور جداگانه در نظر گرفته میشود، تأثیر منفی بر عملکرد شرکت دارد؛ اما هنگامیکه اعتماد به نفس کاذب و کوتاه بینی به طور مشترک در نظر گرفته میشوند؛ میتوانند مفید واقع شوند.

چینتراکارن و همکاران (۲۰۱۶)، به این نتیجه می رسند که هیئت مدیره شرکت با استفاده از مکانیسم حاکمیت شرکتی قوی، باعث کاهش احتمال اخراج مدیران اجرایی شرکت ها میشوند و مدیران اجرایی آنها انگیزه بیشتری برای انجا پروژه های تحقیق و توسعه و سرمایه گذاری های بلندمدت دارند که این امر منجر به کاهش کوتاه بینی مدیریتی می شود.

چن و همکاران (۲۰۱۶)، به مطالعه کوتاه بینی مدیران و کاهش سرمایه گذاری در طرح های تحقیق و توسعه در بازار در حال ظهور تایوان و اینکه آیا سرمایه گذاران نهادی رفتار کوتاه بینانه مدیران را تشدید میکنند، میپردازند. نتایج نشان می دهد که مدیران شرکت های تایوانی، به منظور رسیدن به اهداف کوتاه مدت عایدات، هزینه های تحقیق و توسعه را قطع میکنند؛

تشخیص روند تغییرات در وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف پذیری مالی مقایسه کنند. همچنین قادر به مقایسه صورت های مالی چندین واحد اقتصادی با هم باشند. بدین ترتیب ضرورت دارد اثرات معاملات و سایر رویدادهای مشابه در داخل واحد تجاری در طول زمان برای آن واحد تجاری با ثبات رویه اندازه گیری و ارائه شود و بین واحدهای تجاری مختلف نیز هماهنگی رویه درباره اندازه گیری و ارائه موضوعات مشابه رعایت گردد (سازمان حسابرسی، ۱۳۹۲). این موضوع در حالی است که عوامل مشترک اقتصادی تقریباً به طور یکسان بر روی شرکت ها اثر گذاشته و بیشترین شباهت ها را در داخل یک صنعت توضیح می دهد اما عوامل خاص هر شرکت نیز کیفیت گزارشگری مالی را تحت تأثیر قرار می دهد.

از آنجایی که مدیریت واحد تجاری مسئول تهیه و ارائه صورتهای مالی می باشد، می تواند در گزارشگری مالی (انتخاب رویه های حسابداری) اعمال نظر کند. علاوه بر آن در مبنای تعهدی حسابداری، لزوم شناسایی درآمد و هزینه ها همراه با دریافت و پرداخت وجه نبوده و در محاسبه سود نیز از پیش بینی ها و برآوردها استفاده می شود. تحقیقات تجربی در چارچوب ادبیات مالی رفتاری نیز نشان می دهد که عوامل احساسی و خطای شناختی مانند سوگیری های رفتاری نقش محوری در فرایند تصمیم گیری دارند (هیرشلیفر و همکاران، ۲۰۱۲). از جمله این سوگیری ها می توان به خوش بینی مدیران اشاره کرد.

مدیران خوش بین با برآوردی بیش از واقع از توانایی خود در تأثیرگذاری بر سود شرکت و دست کم گرفتن اتفاقات غیرمترقبه مانند نوسانات در چرخه کسب و کار، به احتمال زیاد پیش بینی سود بیش از حد خوش بینانه منتشر خواهند کرد که غالباً به عدم تحقق سود پیش بینی شده این مدیران منجر می شود. در نتیجه آنان سعی می کنند با استفاده از اقلام تعهدی سود گزارش شده را بیش از واقع نشان دهند (لیبی و رنیکامپ، ۲۰۱۲). بنابراین سوگیری های رفتاری می تواند منجر به کاهش کیفیت گزارشگری مالی مخصوصاً ویژگی قابلیت مقایسه صورت های مالی شود.

حاکمیت شرکتی با استفاده از سازوکارهای درونی، بیرونی و محیطی همچون ۱- ساختار هیئت مدیره که به دلیل حفظ منافعشان و کسب شهرت به عنوان متخصص در امر تصمیم گیری، ۲- دوگانگی وظیفه مدیرعامل که سبب کاهش دخالت سهامداران کنترل کننده، ۳- ساختار مالکیت که باعث کاهش استفاده فرصت طلبانه مدیران از منابع شرکت، ۴- تمرکز مالکیت که امکان کنترل بهتری بر عملکرد مدیران و ترویج اقدامات اصلاحی و ۵- رقابت در بازار محصول که سبب بهبود عملکرد و

پرداختند. نتایج حاصل از پژوهش نشان می دهد بین قابلیت مقایسه صورت های مالی و سطح تحلیل ها و بهبود دقت پیش بینی ارتباطی مستقیم و معنادار وجود دارد؛ به طوری که افزایش قابلیت مقایسه صورت های مالی منتهی به افزایش سطح تحلیل ها و بهبود دقت پیش بینی می شود و از میزان پراکنش پیش بینی ها می کاهد.

رضائی و عبداللهی (۱۳۹۸)، در پژوهشی با عنوان قابلیت مقایسه صورت های مالی و احتمال گزارشگری متقلبانانه پرداختند، نتایج نشان داد که قابلیت مقایسه صورت های مالی، احتمال گزارشگری متقلبانانه شرکت را کاهش می دهد. براساس یافته های پژوهش می توان نتیجه گرفت که قابلیت مقایسه صورت های مالی می تواند با افزایش شفافیت و قابل فهم بودن گزارش های مالی منجر به کاهش رفتار فرصت طلبانه مدیران و احتمال گزارشگری متقلبانانه شود.

فدایی نژاد و دلشاد (۱۳۹۷)، بررسی تأثیر کوتاه بینی مدیران بر بازده آتی سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند و دریافته اند که در صورت وجود کوتاه بینی مدیران، کاهش بازده سالیانه آتی سها شرکت های نمونه مشاهده شده است. در واقع نتیجه نشان دهنده آن اس که بازده سالیانه آتی سها در شرکت های با کوتاه بینی مدیران کاهش یافته است، هرچند که این نتیجه از نظر آماری معنادار نبوده است.

رضایی و همکاران (۱۳۹۷)، بررسی تأثیر ساختار مالکیت بر رابطه بین تغییرات سودآوری و کوتاه بینی مدیریت شرکت ها پرداختند و دریافته اند که بین تغییرات سودآوری و کوتاه بینی مدیریت رابطه مثبت و معناداری وجود دارد، به علاوه ساختار مالکیت نهادی و عدم اطمینان محیطی رابطه بین تغییرات سودآوری و کوتاه بینی مدیریت را کاهش م یدهد، در نهایت نتایج نشان داد که تأثیر مالکیت نهادی و عدم اطمینان محیطی بر رابطه بین تغییرات سودآوری و کوتاه بینی مدیریت در بین شرکت های سودآوری و زیان ده تفاوت معنی داری دارد.

کیا و صفری گرایلی (۱۳۹۶)، به پژوهشی تحت عنوان قابلیت مقایسه صورت های مالی، مدیریت سود تعهدی و مدیریت سود واقعی پرداختند. یافته های پژوهش نشان داد که قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری، موجب کاهش مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی و در مقابل افزایش مدیریت واقعی سود می شود. خرم و جمکرانی (۱۳۹۵)، ساز و کارهای نظام راهبری شرکتی و خوش بینی مدیریت را بررسی نمودند و دریافته اند نتایج پژوهش نشان می دهد که از میان سازوکارهای انتخاب شده از نظام راهبری شرکتی، مالکیت مدیریت، تمرکز مالکیت و ویژگی های هیئت مدیره شامل عدم دوگانگی وظیفه، اندازه و استقلال هیئت مدیره، مالکیت مدیریت و استقلال هیئت مدیره توانسته

همچنین سرمایه گذاران نهادی داخل سازمانی کوتاه مدت گرا، کوتاه بینی مدیریتی را تشدید میکنند. در مقابل، سرمایه گذاران نهادی خارج سازمانی به عنوان یک سپر از کوتاه بینی مدیریتی و کاهش هزینه های تحقیق و توسعه جلوگیری می کنند.

احمد و همکاران (۲۰۱۵)، در پژوهشی با عنوان رابطه بین قابلیت مقایسه و کارایی قیمت سهام به بررسی تاثیر قابلیت مقایسه صورتهای مالی بر خطای قیمت گذاری ناشی از ناهنجاری اقلام حسابداری پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که قابلیت مقایسه به عنوان یک ویژگی کیفی منجر می شود تا اطلاعات به موقع و به طور کارا در قیمت سهام منعکس شده و در نتیجه قیمت گذاری نادرست سهام کاهش یابد.

گونزالز و آندره (۲۰۱۴)، پژوهشی با عنوان "کارایی هیات مدیره و کوتاه بینی" انجام دادند. در این پژوهش آنها به بررسی ارتباط بین یک هیات مدیره کارا (از نظر شاخص های اندازه، تجربه، مالکیت و استقلال هیات مدیره) و ریسک کوتاه مدت یا کوتاه بینی مدیریت پرداختند. آنها در این پژوهش از اطلاعات شرکتهای بریتانیایی برای سالهای (۱۹۹۲) تا (۲۰۱۰) استفاده کردند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که با افزایش کارایی هیات مدیره، ریسک کوتاه مدت شرکت کاهش پیدا می کند. این نتیجه برای انواع روشهای اندازه ریسک کوتاه مدت برقرار است.

باکروهمکاران (۲۰۱۳)، در پژوهش خود به بررسی خوش بینی مدیران، اعتماد به نفس و ویژگی های هیئت مدیره: به سمت نقش جدیدی از اداره شرکت ها پرداختند و بیان نمودند که دوگانگی وظیفه، اثر منفی بر اثر بخشی هیئت مدیره خواهد گذاشت، بنابراین هیئت مدیره، توانایی کنترل سوگیری روان شناختی مدیر و اثرات آن بر تصمیمات شرکت را نخواهد داشت. سالارکا (۲۰۱۲)، در پژوهش خود به بررسی حاکمیت شرکتی و رقابت در بازار محصول پرداخت. یافته های پژوهش وی نشان داد که تاکید بر رقابت در بازار محصول لزوما منجر به ارتقای سطح حاکمیت شرکتی نخواهد شد. با وجود این، به نظر می رسد که اصلاحات مستقیم انجام شده در زمینه حاکمیت شرکتی، ضروری و موثر باشد.

بن محمد و همکاران (۲۰۱۲)، در پژوهش خود به بررسی اینکه آیا حاکمیت شرکتی بر مدیران تاثیر می گذارد؟ پرداختند و نشان دادند که عدم دوگانگی وظیفه و جدایی پست مدیر عاملی و ریاست هیئت مدیره، احتمال سوگیری خوش بینانه را کاهش می دهد. وی استدلال میکند که این جدایی می تواند تاثیر هیئت مدیره را افزایش دهد و کیفیت کنترل اعمال شده در برابر مدیران را قوی تر سازد.

دی فرانکو و همکاران (۲۰۱۱)، در پژوهشی به بررسی تأثیر قابلیت مقایسه صورت های مالی بر سطح تحلیل و پیش بینی

میزان خوش بینی مدیران را کاهش دهد؛ لیکن سایر سازوکارهای منتخب پژوهش اثر معناداری بر خوش بینی مدیریتی نداشته است. همچنین می توان گفت با شناسایی سوگیری های رفتاری مانند خوش بینی مدیران، نظام راهبری شرکتی باید به سوی ایفای نقشی جدید با عنوان نظام راهبری شرکتی رفتاری حرکت نماید.

فروغی و قاسم زاد (۱۳۹۴)، تاثیر قابلیت مقایسه به عنوان یکی از ویژگی های کیفی گزارشگری مالی بر ضریب واکنش سودهای آتی را بررسی نمودند و به این نتیجه رسیدند که قابلیت مقایسه صورتهای مالی ضریب واکنش های سودهای آتی را افزایش می دهد.

نمازی و همکاران (۱۳۹۴)، اثر رقابت در بازار محصول و اطلاعات حسابداری را بررسی نمودند و نشان دادند که بین شاخصهای رقابت در بازار محصول و کیفیت اطلاعات حسابداری رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد.

رهنمای رودپشتی و همکاران (۱۳۹۴)، به بررسی سبک حسابرس و قابلیت مقایسه صورت های مالی در با استفاده از روش همبستگی و رگرسیون چند متغیره و تحلیل رگرسیون در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. یافته های حاصل از پژوهش نشان می دهد سبک حسابرس بر قابلیت مقایسه صورت های مالی مؤثر است و برای دستیابی به قابلیت مقایسه، علاوه بر نیاز به وجود استانداردهای حسابداری یکنواخت، حسابرسان نیز دارای نقش با اهمیتی هستند.

۳- فرضیه های و مدل های پژوهش

در راستای پاسخ به سؤالات پژوهش، فرضیه های زیر طراحی و مورد آزمون قرار میگیرند:

فرضیه اصلی	حاکمیت شرکتی بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است.
۱-۱-	استقلال هیئت مدیره بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است.
۱-۲-	نقش دوگانه مدیرعامل بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است.
۱-۳-	مالکیت نهادی فعال بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است.
۱-۴-	تمرکز مالکیت بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است.
۱-۵-	رقابت بازار محصول بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است.

در این پژوهش، مدل مورد استفاده جهت آزمون فرضیه های پژوهش به شرح زیر میباشد:

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 BIND_{it} + \alpha_3 OPTBIND_{it} + \alpha_4 SIZE_{it} + \alpha_5 MTB_{it} + \alpha_6 LEV_{it} + \alpha_7 BETA_{it} + \alpha_8 SG_{it} + \varepsilon_{it} \quad -1-1$$

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 UnDuality_{it} + \alpha_3 OPTUnDuality_{it} + \alpha_4 SIZE_{it} + \alpha_5 MTB_{it} + \alpha_6 LEV_{it} + \alpha_7 BETA_{it} + \alpha_8 SG_{it} + \varepsilon_{it} \quad -2-1$$

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 ACINST_{it} + \alpha_3 OPTACINST_{it} + \alpha_4 SIZE_{it} + \alpha_5 MTB_{it} + \alpha_6 LEV_{it} + \alpha_7 BETA_{it} + \alpha_8 SG_{it} + \varepsilon_{it} \quad -3-1$$

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 OWNCON_{it} + \alpha_3 OPTOWNCON_{it} + \alpha_4 SIZE_{it} + \alpha_5 MTB_{it} + \alpha_6 LEV_{it} + \alpha_7 BETA_{it} + \alpha_8 SG_{it} + \varepsilon_{it} \quad -4-1$$

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 HHI_{it} + \alpha_3 OPTHHI_{it} + \alpha_4 SIZE_{it} + \alpha_5 MTB_{it} + \alpha_6 LEV_{it} + \alpha_7 BETA_{it} + \alpha_8 SG_{it} + \varepsilon_{it} \quad -5-1$$

۴- معرفی متغیرها و نحوه محاسبه آنها

متغیرهای این پژوهش، به منظور آزمون فرضیه ها شامل متغیرهای وابسته، مستقل، مداخله گر و کنترلی می باشند که، نحوه اندازه گیری و محاسبه متغیرهای این الگوها در جدول (۱) اشاره شده است.

اندازه گیری عملیاتی	
متغیر وابسته	قابلیت مقایسه/COM _{it}
<p>برای محاسبه قابلیت مقایسه بین دو شرکت i و j، به پیروی از دی فرانکو و همکاران (۲۰۱۱): ابتدا مدل رگرسیونی زیر برای هر شرکت - سال و با استفاده از داده های سری زمانی دوره ۳ ساله (۱۲ فصل) اخیر برآورد می شود</p> <p style="text-align: center;">رابطه (۱) $Earning_{it} = \alpha_i + \beta_i Return_{it} + \varepsilon_{it}$</p> <p>Earning: سود خالص فصلی تقسیم بر ارزش بازار ابتدای دوره سهام</p> <p>Return: بازده سهام فصلی شرکت</p> <p>ضرایب برآورد شده معرف تابع حسابداری شرکت است که رویدادهای اقتصادی (بازده) را به گزارش حسابداری (سود) تبدیل می کند. α_i و β_i نشان دهنده تابع حسابداری شرکت i و ضرایب α_j و β_j معرف تابع حسابداری شرکت j است. شباهت بین تابع حسابداری دو شرکت، میزان قابلیت مقایسه دو شرکت را نشان می دهد. لذا برای برآورد تفاوت بین تابع و عملیات حسابداری دو شرکت i و j، در هر سال از طریق رابطه های زیر سود شرکت i به طور جداگانه یکبار با استفاده از تابع حسابداری خود شرکت i و یکبار با استفاده از تابع حسابداری شرکت j اما با بازده خود شرکت i (رویداد مشابه)، برای دوره زمانی مشابه با دوره زمانی رابطه ۱ پیش بینی می شود:</p> <p style="text-align: center;">رابطه (۲) $E(Earning)_{iit} = \alpha_i + \beta_i Return_{it}$</p> <p style="text-align: center;">رابطه (۳) $E(Earning)_{ijt} = \alpha_j + \beta_j Return_{it}$</p> <p>در رابطه فوق :</p> <p>$E(Earning)_{iit}$: سود پیش بینی شده شرکت i در دوره t با استفاده از تابع حسابداری شرکت i</p> <p>$E(Earning)_{ijt}$: سود پیش بینی شده شرکت i در دوره t با استفاده از تابع حسابداری شرکت j</p> <p>پس از محاسبه مقادیر فوق ، میانگین تفاوت در مقادیر سود پیش بینی شده بیانگر تفاوت در تابع حسابداری دو شرکت است. لذا قرینه آن ، میزان شباهت و قابلیت مقایسه بین دو شرکت را به شرح رابطه زیر نشان می دهد:</p> <p style="text-align: center;">رابطه (۴) $ComAcc_{ijt} = \frac{-1}{12} \sum_{t=11}^t E(Earning)_{iit} - E(Earning)_{ijt}$</p> <p>در رابطه فوق :</p> <p>$ComAcc_{ijt}$: قابلیت مقایسه صورت های مالی بین دو شرکت i و j در سال t است. به طریق مشابه برای هر سال و برای جفت شرکت i با شرکت های j عضو یک صنعت، معیار $ComAcc_{ijt}$ محاسبه شده و سپس میانه مقادیر محاسبه شده برای شرکت i در سال t به عنوان معیار قابلیت مقایسه خاص شرکت i (COM_{it}) تعریف می شود. هر چقدر مقدار بدست آمده کوچکتر باشد قابلیت مقایسه صورتهای مالی بیشتر است.</p>	
متغیر مستقل	خوش بینی مدیران/OPT
<p>برای متغیر خوش بینی از متغیر مجازی ۲ ارزشی استفاده می شود به این صورت که به خوش بینی عدد ۱ و بدبینی عدد صفر نسبت داده می شود.</p> <p>برای محاسبه این متغیر به پیروی از کمپل و همکاران (۲۰۱۱):</p> <p>ابتدا داده های مربوط به سود واقعی و سود پیش بینی شده هر سهم برای شرکت های نمونه گردآوری و از رابطه زیر برای تعیین خوش بینی یا بدبینی آن ها استفاده می -شود</p> <p style="text-align: center;">رابطه (۵) $UE_{it} = \frac{(E_{it} - MF_{it})}{Price_{it-1}}$</p> <p>$E_{it}$: سود تحقق یافته واقعی هر سهم شرکت i ام در سال t</p> <p>MF_{it}: سود پیش بینی شده هر سهم شرکت i ام در سال t</p> <p>$Price_{it-1}$: قیمت هر سهم شرکت i ام در سال $t-1$</p> <p>این متغیر به صورت فصلی (با توجه به صورت های مالی ۳ ماهه، ۶ ماهه، ۹ ماهه و ۱۲ ماهه) بررسی میشود. به این صورت که سود پیش بینی شده هر سهم در پایان فصل اول از سود واقعی هر سهم در پایان همان سال کسر میگردد و بر قیمت بازار هر سهم در پایان سال قبل تقسیم می شود. مثبت بودن این متغیر نشان از برآورد سود به صورت بدبینانه و همچنین نشان دهنده آن است که سود پیش بینی شده کمتر از سود واقعی است. و منفی بودن آن یعنی برآورد خوش بینانه و نشان دهنده آن است که سود پیش بینی بیشتر از سود واقعی می باشد .</p>	
متغیر مداخله گر	استقلال هیئت مدیره /BIND
<p>برابر است با نسبت اعضای غیر موظف به کل اعضای هیئت مدیره</p>	
متغیر مداخله گر	دوگانگی وظیفه مدیر عامل /UnDuality

برای شرکتی که مدیرعامل رئیس هیئت مدیره نباشد برابر با ۱ و در غیر این صورت صفر	
متغیر مداخله گر	مالکیت نهادی فعال / ACINST
مالکیت نهادی (INST) عبارت است از درصد سهام نگهداری شده به وسیله سهامداران نهادی. سهامداران نهادی به سرمایه گذاران بزرگ نظیر بانک ها شرکت های بیمه شرکت های سرمایه گذاری موسسه های بازنشستگی و غیره اطلاق می شود (کالین و فانگ، ۲۰۱۳). مالکیت نهادی فعال نشان دهنده درصد سهام نگهداری شده به وسیله سهامداران نهادی دارای نماینده در هیئت مدیره (ابراهیمی کردلر و همکاران، ۱۳۸۹؛ مهرانی و همکاران، ۱۳۸۹). درصد این سهام به عنوان مالکیت نهادی فعال است.	
متغیر مداخله گر	تمرکز مالکیت / OWNCON
مجموع سهام اشخاص حقیقی یا حقوقی که بیش از ۱۰ درصد سهام شرکت را در اختیاردارند. تاور (۲۰۰۶)، حساس یگانه و شهریاری، (۱۳۸۹)، ساروکلاهی و بحرینی (۱۳۹۲)	
متغیر مداخله گر	محیط بازار محصول / HHI
شاخص هرفیندال - هریشمن (چن و همکاران، ۲۰۱۳) $S_i = \frac{X_j}{\sum_{j=1}^n X_j}$ $HHI = \sum_{i=1}^k S_i^2$ HHI : شاخص هرفیندال هریشمن K : تعداد بنگاه های فعال در بازار S_i : سهم بازار شرکت i ام که از رابطه زیر بدست می آید. 1 : نشان دهنده نوع صنعت	
متغیر کنترلی	اندازه شرکت / SIZE
$SIZE_{it} = \ln TA_{it}$ SIZE_{it} : اندازه شرکت i ام در سال t LnTA_{it} : لگاریتم طبیعی کل دارایی های شرکت i ام در سال t	
متغیر کنترلی	اهرم مالی / LEV
$LEV_{it} = \frac{IBD_{it}}{TA_{it}}$ LEV_{it} : اهرم مالی شرکت i ام در سال t IBD_{it} : بدهی های بهره دار شرکت i ام در سال t TA_{it} : کل دارایی های شرکت i ام در سال t	
متغیر کنترلی	ریسک سیستماتیک / BETA
$BETA_{it} = \frac{Cov(r_i, r_m)}{\delta^2(r_m)}$ BETA_{it} : ریسک سیستماتیک شرکت i ام در سال t r_i : بازده سهم r_m : بازده بازار	
متغیر کنترلی	ارزش بازار سهام به ارزش دفتری / MTB
$MTB_{it} = \frac{MVE_{it}}{BVE_{it}}$ MTB_{it} : نسبت ارزش بازار سهام به ارزش دفتری سهام شرکت i ام در سال t MVE_{it} : ارزش بازار سهام شرکت i ام در سال t	
متغیر کنترلی	نرخ رشد فروش / SG
$SG_{it} = \frac{S_t - S_{t-1}}{S_{t-1}}$ SG_{it} : نرخ رشد فروش S_t : مجموع فروش های شرکت در سال t S_{t-1} : مجموع فروش های شرکت در سال t-1	

۵- روش انجام پژوهش

نیاز از صورتهای مالی حسابرسی شده شرکتها و سایر گزارشات مالی آنها و همچنین، نرم افزار ره آورد نوین استخراج شده است. داده ها پس از جمع آوری در صفحه اکسل، مرتب و طبقه بندی شده و در نهایت با استفاده از نرم افزار ایویوز مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته اند.

این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ ماهیت و روش، توصیفی-علی است. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها و آزمون فرضیه های پژوهش، از معادله رگرسیون خطی چند متغیره استفاده شده است. به منظور انجام پژوهش، داده های کمی مورد

۵-۱- دوره ی مطالعه و جامعه آماری

جامعه آماری شامل کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که از سال ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ در بورس اوراق بهادار تهران بوده اند می باشد. در این پژوهش برای نمونه گیری از روش غربالگری استفاده شد؛ به این صورت که پژوهشگر شرایط را برای انتخاب نمونه مورد نظر تعیین می نماید و در صورتی که هر عضو جامعه واجد یکی از شرایط نباشد از جامعه حذف و در نهایت باقی مانده جامعه، نمونه را تشکیل می دهد. شرکت هایی انتخاب می شوند که دارای شرایط زیر باشند:

در این پژوهش بعد از اعمال پیش فرض ها، ۷۹ شرکت از ۱۰ صنعت به عنوان نمونه در نظر گرفته شدند.

شرکت ها قبل از سال ۱۳۹۳ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشد و تا پایان سال ۱۳۹۷ از فهرست شرکت های یاد شده حذف نشده باشد.
پایان سال مالی شرکت ۲۹ اسفند ماه هر سال باشد.
شرکت ها در طول دوره پژوهش (۹۳-۹۷) تغییر سال مالی نداده باشند.
نوع فعالیت شرکت تولیدی بوده و لذا موسسات مالی، سرمایه گذاری، بانک ها، بیمه، شرکت های لیزینگ و هلدینگ در نمونه آورده نمی شود.
داده های مورد نیاز برای محاسبه متغیرهای پژوهش برای شرکت در دسترس باشد.
شرکت وقفه معاملاتی بیش از شش ماه نداشته باشد.

۶- تجزیه و تحلیل داده ها

۶-۱- نتایج آمار توصیفی

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول ۲ نشان داده شده می شود.

همان طور که در جدول (۲)، مشاهده می شود آماره های توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار، چولگی، کشیدگی، کمینه و بیشینه می باشد که معروف ترین و در عین حال پر مصرف ترین شاخص های آمار توصیفی اند. میانگین، متوسط داده ها را نشان می دهد. چولگی و کشیدگی شاخص تقارن داده ها و نشان دهنده وضعیت آن ها نسبت به توزیع نرمال است. با توجه به مطالب مذکور و با نگاهی به جدول (۲)، می توان دریافت که میانگین عمده تمام متغیرها فاصله چندانی با هم ندارد. در بین متغیرها، اندازه شرکت با مقدار ۲۷.۷۴۴ دارای بالاترین میانگین و قابلیت مقایسه با مقدار ۰.۰۴۲- دارای کمترین میانگین می باشد. همچنین ارزش بازار سهام به ازش دفتری با مقدار ۱.۳۳۸ از انحراف معیار و دامنه گسترده تری برخوردار است.

با در نظر گرفتن ضریب چولگی انواع متغیرها، مشخص می شود که توزیع همه متغیرهای پژوهش بجز خوش بینی مدیران، مالکیت نهادی فعال و ریسک سیستماتیک به طور کلی از چولگی به سمت راست (چولگی مثبت) برخوردار است؛ این بدان معناست که توزیع جامعه کاملاً متقارن نبوده و در مقایسه با توزیع نرمال حجم بیشتری از داده های مشاهده شده برای هر یک از متغیرها کمتر از مقدار میانگین آن ها بوده است.

جدول (۲): آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

شرح متغیرها	مشاهدات	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	کمینه	بیشینه
قابلیت مقایسه	۳۹۵	-۰.۰۴۲	۰.۳۵۲	۰.۱۳۸	۲.۱۰۹	-۰.۹۱۱	۰.۷۲۲
خوش بینی مدیران	۳۹۵	۰.۵۲۱	۰.۵۰۰	-۰.۰۷۶	۱.۰۰۵	۰.۰۰۰	۱.۰۰۰
کوتاه بینی مدیران	۳۹۵	۰.۴۱۱	۰.۴۹۳	۰.۳۴۴	۱.۱۱۸	۰.۰۰۰	۱.۰۰۰
استقلال هیئت مدیره	۳۹۵	۰.۶۱۱	۰.۱۹۷	۰.۲۷۵	۲.۹۴۴	۰.۰۰۰	۱.۰۰۰
دوگانگی وظیفه	۳۹۵	۰.۱۸۷	۰.۳۹۰	۱.۶۰۲	۳.۵۶۸	۰.۰۰۰	۱.۰۰۰
مالکیت نهادی فعال	۳۹۵	۰.۶۱۷	۰.۲۲۷	-۰.۵۹۹	۲.۴۶۳	۰.۰۹۱	۰.۸۸۶
تمرکز مالکیت	۳۹۵	۰.۷۷۸	۰.۱۵۰	۰.۷۴۲	۲.۶۸۵	۰.۴۲۳	۰.۹۸۹
محیط بازار محصول	۳۹۵	۰.۰۱۹	۰.۰۲۳	۱.۱۲۱	۲.۷۸۵	۰.۰۰۰	۰.۰۷۲
اندازه شرکت	۳۹۵	۲۷.۷۴۴	۱.۳۰۰	۰.۴۲۹	۲.۶۳۸	۲۵.۴۳۴	۳۰.۶۱۰
اهرم مالی	۳۹۵	۰.۴۷۵	۰.۲۴۱	۰.۱۵۷	۲.۲۱۲	۰.۰۸۰	۰.۹۵۹
ارزش بازار سهام/ارزش دفتری	۳۹۵	۲.۶۲۰	۱.۳۳۸	۰.۵۲۵	۲.۱۱۵	۰.۸۰۰	۵.۱۵۸
نرخ رشد فروش	۳۹۵	۰.۰۱۲	۰.۵۰۸	۰.۰۳۵	۲.۴۲۶	-۰.۹۷۴	۱.۱۵۳
ریسک سیستماتیک	۳۹۵	۰.۶۱۷	۰.۶۲۹	-۰.۰۰۷	۲.۴۱۸	-۰.۹۸۲	۱.۸۵۰

صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۴۴۶۲ است. یعنی ۴۴/۶۲٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است. با توجه به این که آماره دوربین واتسون بدست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خود همبستگی بین خطاهای مدل است. همچنین مقادیر عامل تورم واریانس که بیانگر وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی است، زیر ۱۰ می‌باشد که نشان از عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی را تأیید می‌کند. بنابراین همان‌طور که مشاهده می‌شود آماره t بدست آمده برای متغیر $OPT\ BIND$ برابر ۲/۴۸۴ و سطح معنی‌داری آن ۰/۰۱۳ است. بنابراین استقلال هیئت مدیره بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است و فرضیه پذیرفته می‌شود. به عبارتی افرادی که دارای دید خوش بینی هستند امیدوارند و بر تصمیمات بلند مدت تکیه می‌کند. بنابراین وجود یک هیئت مدیره مستقل از مدیران موظف می‌تواند با جبهه گیری در مقابل سوگیری خوش بینی تا حد زیادی این اثرات کاهش دهد. بنابراین استقلال هیئت مدیره به عنوان یک سیگنال قوی برای عملکرد، می‌تواند با کنترل قوی و اثرگذاری بر روش های انتخابی مدیر، تصمیمات و راهبردهای وی را تحت تأثیر قرار دهد؛ به عبارت دیگر حس در مدیر که تحت کنترل خواهد بود، سوگیری خوش بینانه وی را کاهش خواهند داد.

همچنین با توجه به ضریب کشیدگی، که نشان دهنده میزان پراکندگی داده‌های مشاهده شده پیرامون میانگین داده‌ها است، میزان کشیدگی همه متغیرهای پژوهش کمتر از توزیع نرمال بوده است (ضریب کشیدگی برای توزیع نرمال تقریباً مساوی 3 است)؛ به این معنی که پراکندگی داده‌های مربوط به این متغیرها بیشتر از توزیع نرمال می‌باشد.

۷- نتایج حاصل از آزمون فرضیه های پژوهش

۷-۱- نتایج آزمون فرضیه اول

فرضیه اصلی تحقیق: حاکمیت شرکتی بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است.

فرضیه ۱-۱- استقلال هیئت مدیره بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است.

برای آزمون فرضیه پژوهش از مدل‌های رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 BIND_{it} + \alpha_3 OPTBIND_{it} + \alpha_4 SIZE_{it} + \alpha_5 MTB_{it} + \alpha_6 LEV_{it} + \alpha_7 BETA_{it} + \alpha_8 SG_{it} + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون های آماری برای فرضیه سوم در جدول شماره ۳ آورده شده است.

همان‌طور که در جدول (۳) ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه

جدول (۳): نتایج بررسی ضرایب جزئی الگوی ۱

احتمال	آماره t	انحراف معیار	ضرایب	نماد متغیرها
۰/۰۰۰	-۸/۹۵۰	۰/۷۹۸	-۷/۱۴۸	C
۰/۰۲۱	-۲/۳۱۷	۰/۱۱۳	-۰/۲۶۳	OPT
۰/۸۴۰	-۰/۲۰۱	۰/۱۵۱	-۰/۰۳۰	BIND
۰/۰۰۰	۹/۰۸۸	۰/۰۲۸	۰/۲۶۲	SIZE
۰/۳۳۰	-۰/۹۷۵	۰/۱۰۰	-۰/۰۹۸	LEV
۰/۲۰۳	-۱/۲۷۴	۰/۰۱۴	-۰/۰۱۸	MTB
۰/۰۰۰	۵/۱۶۷	۰/۰۳۵	۰/۱۸۵	SG
۰/۰۰۱	-۳/۲۹۱	۰/۰۲۶	-۰/۰۸۷	B
۰/۰۱۳	۲/۴۸۴	۰/۱۷۸	۰/۴۴۴	OPT BIND
P- Value		مقدار	آزمون	مقدار
۰/۰۰۰		۴۷/۲۱۲	هاسمن	۰/۴۴۶۲
۰/۰۰۰		۲/۶۳۱	F لیمر	۰/۲۹۱۶
۰/۰۰۰		۲/۸۸۶	F فیشر	۲/۰۳۲

قابل توضیح است. با توجه به این که آماره دوربین واتسون بدست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خود همبستگی بین خطاهای مدل است. همچنین مقادیر عامل تورم واریانس که بیانگر وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی است، زیر ۱۰ می باشد که نشان از عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی را تأیید می کند. بنابراین همان طور که مشاهده می شود آماره t بدست آمده برای متغیر $OPT\ UNDUALITY$ برابر ۲/۱۱۳ و سطح معنی داری آن ۰/۰۳۲ است. بنابراین نقش دوگانه مدیرعامل بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است و فرضیه پذیرفته می شود. بنابراین اگر مدیران دارای دید خوش بین باشند و به قصد انجام افزایش قابلیت مقایسه اقدام نمایند با مانعی به نام نقش دوگانه مدیرعامل مواجه می شوند که نمی گذارد خوش بینی مدیریت بر روی قابلیت مقایسه تأثیر مثبت بگذارد و آن را تبدیل به اثر منفی می کند. به عبارتی عدم دوگانگی وظیفه و جدایی پست مدیرعاملی و ریاست هیئت مدیره، احتمال پیدایش سوگیری خوش بینی را کاهش می دهد. این جدایی می تواند تأثیر هیئت مدیره را افزایش دهد و کیفیت کنترل اعمال شده در برابر مدیران را قوی تر سازد. بنابراین دوگانگی وظیفه، اثر منفی بر اثربخشی هیئت مدیره خواهد گذاشت و هیئت مدیره، توانایی کنترل سوگیری ها و اثرات آن بر تصمیمات شرکت را نخواهد داشت.

- فرضیه اول: حاکمیت شرکتی بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است.
فرضیه ۱-۲: نقش دوگانه مدیرعامل بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است.

برای آزمون فرضیه پژوهش از مدل های رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 UnDuality_{it} + \alpha_3 OPTUnDuality_{it} + \alpha_4 SIZE_{it} + \alpha_5 MTB_{it} + \alpha_6 LEV_{it} + \alpha_7 BETA_{it} + \alpha_8 SG_{it} + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون های آماری برای فرضیه سوم در جدول شماره ۴ آورده شده است.

همان طور که در جدول (۴) ملاحظه می شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۴۵۵۸ است. یعنی ۴۵٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل

جدول (۴): نتایج بررسی ضرایب جزئی الگوی ۲

احتمال	آماره t	انحراف معیار	ضرایب	نماد متغیرها
۰/۰۰۰	-۹/۵۵۸	۰/۸۱۵	-۷/۷۹۶	C
۰/۳۴۵	۰/۹۴۵	۰/۰۴۱	۰/۰۳۹	OPT
۰/۰۱۱	۲/۵۵۶	۰/۰۶۴	۰/۱۶۴	UNDUALITY
۰/۰۰۰	۹/۶۱۰	۰/۰۲۹	۰/۲۸۲	SIZE
۰/۴۵۴	-۰/۷۴۹	۰/۱۰۰	-۰/۰۷۵	LEV
۰/۳۷۹	-۰/۸۸۰	۰/۰۱۴	-۰/۰۱۲	MTB
۰/۰۰۰	۵/۰۳۵	۰/۰۳۵	۰/۱۷۹	SG
۰/۰۰۰	-۳/۶۴۰	۰/۰۲۶	-۰/۰۹۴	B
۰/۰۳۲	-۲/۱۱۳	۰/۰۵۰	-۰/۱۰۶	OPT UNDUALITY
P- Value		مقدار	آزمون	مقدار
۰/۰۰۰		۴۸/۶۵۷	هاسمن	۰/۴۵۵۸
۰/۰۰۰		۲/۴۴۱	F لیمر	۰/۳۰۳۸
۰/۰۰۰		۲/۹۹۹	F فیشر	۲/۰۳۵

بدست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خود همبستگی بین خطاهای مدل است. همچنین مقادیر عامل تورم واریانس که بیانگر وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی است، زیر ۱۰ می باشد که نشان از عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی را تأیید می کند. بنابراین همان طور که مشاهده می شود آماره t بدست آمده برای متغیر OPT ACINST برابر ۲/۲۳۱ و سطح معنی داری آن ۰/۰۴۲ است. بنابراین مالکیت نهادی فعال بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است و فرضیه پذیرفته می شود. به عبارتی مالکیت مدیران می تواند به پتانسیلی قوی برای سازوکارهای نظام راهبری شرکتی که می تواند منجر به کاهش خوش بینی مدیریت شود، تبدیل گردد. به صورتی که در مورد مدیران مالک، ریسک گریزی شان در مقابل حس نگرش خوش بینانه آنها اعمال خواهد نمود. حتی اگر مدیران خوش بین باشند، مالکیت خودشان می تواند منجر به کاهش این سوگیری و به حداقل رساندن رفتارهای غیر منطقی گردد.

- فرضیه اول: حاکمیت شرکتی بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است.

فرضیه ۳-۱- مالکیت نهادی فعال بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است. برای آزمون فرضیه پژوهش از مدل های رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 ACINST_{it} + \alpha_3 OPTACINST_{it} + \alpha_4 SIZE_{it} + \alpha_5 MTB_{it} + \alpha_6 LEV_{it} + \alpha_7 BETA_{it} + \alpha_8 SG_{it} + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون های آماری برای فرضیه سوم در جدول شماره ۵ آورده شده است.

همان طور که در جدول (۵) ملاحظه می شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۴۴۴۶ است. یعنی ۴۴/۴۶٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است. با توجه به این که آماره دوربین واتسون

جدول (۵): نتایج بررسی ضرایب جزئی الگوی ۳

احتمال	آماره t	انحراف معیار	ضرایب	نماد متغیرها
۰/۰۰۰	-۸/۹۰۲	۰/۷۹۶	-۷/۰۹۲	C
۰/۹۱۰	۰/۱۱۲	۰/۱۰۷	۰/۰۱۲	OPT
۰/۰۸۲	-۱/۷۳۹	۰/۱۶۷	-۰/۰۲۹	ACINST
۰/۰۰۰	۹/۲۱۳	۰/۰۲۸	۰/۲۶۵	SIZE
۰/۳۹۵	-۰/۸۵۱	۰/۱۰۲	-۰/۰۸۷	LEV
۰/۲۷۶	-۱/۰۸۹	۰/۰۱۴	-۰/۰۱۶	MTB
۰/۰۰۰	۴/۸۲۴	۰/۰۳۵	۰/۱۷۳	SG
۰/۰۰	-۳/۶۶۱	۰/۰۲۶	-۰/۰۹۶	B
۰/۰۴۲	۲/۲۳۱	۰/۱۵۷	۰/۳۵۲	OPT ACINST
P- Value			آزمون	مقدار
۰/۰۰۰		۴۵/۲۱۲	هاسمن	۰/۴۴۴۶
۰/۰۰۰		۲/۹۷۱	F لیمر	۰/۲۸۹۵
۰/۰۰۰		۲/۸۶۷	F فیشر	۲/۰۶۳
				R^2
				R^2 تعدیل شده
				D-W

معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۴۴۸۸ است. یعنی ۴۴/۸۸٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است. با توجه به این که آماره دوربین واتسون بدست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خود همبستگی بین خطاهای مدل است. همچنین مقادیر عامل تورم واریانس که بیانگر وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی است، زیر ۱۰ می باشد که نشان از عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی را تأیید می کند. بنابراین همان طور که مشاهده می شود آماره t بدست آمده برای متغیر OPT OWNCON برابر ۲/۱۴۴ و سطح معنی داری آن ۰/۰۳۵ است. بنابراین تمرکز مالکیت بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است و فرضیه پذیرفته می شود. تمرکز مالکیت می تواند خوش بینی مدیران را از آنجایی که به استقرار سیستم های کنترلی قدرتمند کمک می کند، کاهش دهد. در این شرایط مدیران خود را در وضعیت ناراحت کننده ای احساس کرده به صورتی که حس خواهند نمود تحت کنترل هستند.

فرضیه اول: حاکمیت شرکتی بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است.

فرضیه ۴-۱- تمرکز مالکیت بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است.

برای آزمون فرضیه پژوهش از مدل های رگرسیونی زیر استفاده شده است:

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 OWNCON_{it} + \alpha_3 OPTOWNCON_{it} + \alpha_4 SIZE_{it} + \alpha_5 MTB_{it} + \alpha_6 LEV_{it} + \alpha_7 BETA_{it} + \alpha_8 SG_{it} + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون های آماری برای فرضیه سوم در جدول شماره ۶ آورده شده است.

همان طور که در جدول (۶) ملاحظه می شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل

جدول (۶): نتایج بررسی ضرایب جزئی الگوی ۴

احتمال	آماره t	انحراف معیار	ضرایب	نماد متغیرها
۰/۰۰۰	-۸/۶۶۰	۰/۷۹۵	-۶/۸۸۹	C
۰/۰۳۹	-۰/۸۵۷	۰/۱۹۲	-۰/۱۶۴	OPT
۰/۰۳۷	-۲/۰۸۷	۰/۲۴۹	-۰/۵۲۱	OWNCON
۰/۰۰۰	۹/۳۷۳	۰/۰۲۸	۰/۲۶۶	SIZE
۰/۲۷۶	-۱/۰۸۹	۰/۱۰۰	-۰/۱۰۹	LEV
۰/۲۶۶	-۱/۱۱۲	۰/۰۱۴	-۰/۰۱۶	MTB
۰/۰۰۰	۴/۷۸۴	۰/۰۳۵	۰/۱۷۰	SG
۰/۰۰۰	-۳/۷۷۵	۰/۰۲۶	-۰/۰۹۸	B
۰/۰۳۵	۲/۱۴۴	۰/۲۴۵	۰/۵۲۶	OPT OWNCON
P- Value		مقدار	آزمون	مقدار
۰/۰۰۰		۴۶/۸۴۹	هاسمن	۰/۴۴۸۸
۰/۰۰۰		۲/۴۲۳	F لیمر	۰/۲۹۴۹
۰/۰۰۰		۲/۹۱۶	F فیشر	۲/۰۵۸
				R ^۲
				R ^۲ تعدیل شده
				D-W

$$COM_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 OPT_{it} + \alpha_2 HHI_{it} + \alpha_3 OPTHHI_{it} + \alpha_4 SIZE_{it} + \alpha_5 MTB_{it} + \alpha_6 LEV_{it} + \alpha_7 BETA_{it} + \alpha_8 SG_{it} + \varepsilon_{it}$$

نتایج حاصل از آزمون های آماری برای فرضیه سوم در جدول شماره ۷ آورده شده است.

فرضیه ۱-۵- حاکمیت شرکتی بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است.

فرضیه فرعی پنجم: رقابت بازار محصول بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر است.

برای آزمون فرضیه پژوهش از مدل های رگرسیونی زیر استفاده شده است:

کنترلی است، زیر ۱۰ می باشد که نشان از عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل و کنترلی را تأیید می کند. بنابراین همان طور که مشاهده می شود آماره t بدست آمده برای متغیر HHI برابر ۰/۲۸۰ و سطح معنی داری آن ۰/۷۷۹ است. بنابراین رقابت بازار محصول بر رابطه بین خوش بینی مدیریت و قابلیت مقایسه صورت های مالی موثر نیست و فرضیه پذیرفته نمی شود. بنابراین اگر مدیران دارای دید خوش بینی باشند و به قصد انجام افزایش قابلیت مقایسه اقدام نمایند با مانعی مواجه نمی شوند.

همان طور که در جدول (۷) ملاحظه می شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۴۳۶۸ است. یعنی ۴۳/۶۸٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است. با توجه به این که آماره دوربین واتسون بدست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خود همبستگی بین خطاهای مدل است. همچنین مقادیر عامل تورم واریانس که بیانگر وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و

جدول (۷): نتایج بررسی ضرایب جزئی الگوی ۵

احتمال	آماره t	انحراف معیار	ضرایب	نماد متغیرها
۰/۰۰۰	-۸/۸۸۴	۰/۸۰۶	-۷/۱۶۹	C
۰/۸۹۲	۰/۱۳۵	۰/۰۴۲	۰/۰۰۵	OPT
۰/۴۴۵	۰/۷۶۳	۰/۵۹۴	۰/۴۵۴	HHI
۰/۰۰۰	۸/۸۸۵	۰/۰۲۹	۰/۲۶۰	SIZE
۰/۴۷۶	-۰/۷۱۲	۰/۱۰۳	-۰/۰۷۳	LEV
۰/۴۴۳	-۰/۷۶۷	۰/۰۱۵	-۰/۰۱۱	MTB
۰/۰۰۰	۴/۷۲۴	۰/۰۳۶	۰/۱۷۰	SG
۰/۰۰۰	-۳/۴۱۲	۰/۰۲۶	-۰/۰۹۱	B
۰/۷۷۹	۰/۲۸۰	۰/۷۴۱	۰/۲۰۷	OPT HHI
P- Value		مقدار	آزمون	مقدار
۰/۰۰۰		۴۹/۵۸۴	هاسمن	۰/۴۳۶۸
۰/۰۰۰		۲/۴۶۳	F لیمر	۰/۲۷۹۵
۰/۰۰۰		۲/۷۷۷	F فیشر	۲/۰۷۳
				R^2
				R^2 تعدیل شده
				D-W

۸- جمع بندی و تفسیر
گزارش های مالی یکی از مهم ترین محصولات نظام حسابداری است. همان طور که در بیانیه شماره یک مفاهیم حسابداری مالی بیان شده است، هدف عمده از تدوین گزارش های مالی، تهیه اطلاعاتی است که برای سرمایه گذاران فعلی، بالقوه و سایر افراد، در تصمیم گیری درباره سرمایه گذاری منطقی، اعتباردهی و سایر تصمیم های مشابه، مفید باشد. اما در طول چند دهه گذشته، نتایج پژوهش ها، بیانگر کاهش مستمر در محتوی اطلاعاتی سود حسابداری بوده است. از آنجایی که محاسبه سود خالص یک بنگاه اقتصادی، تحت تأثیر روش ها و برآوردهای حسابداری است و اهداف مدیریت نیز با سهام داران هماهنگ نیست (نظریه نمایندگی) امکان دستکاری سود وجود دارد. این کار با نزدیک کردن سود گزارش شده به میزان سود هدف (آستانه) انجام می شود. اجتناب از گزارش زیان، گزارش وضعیت مطلوب مؤسسه به لحاظ سودآوری در سال های آتی و همسو کردن گزارش سود مؤسسه با پیش بینی تحلیل گران، از جمله دلایل برای دستیابی به سود هدف هستند.

از آنجایی که این رفتار مداخله گرایانه ممکن است بر کیفیت اطلاعات افشاء شده و مفید بودن آنها برای تصمیم های سرمایه گذاری اثر داشته باشد، باید سازوکارهای باکیفیتی برای حمایت از منافع سرمایه گذاران و کنترل رفتار فرصت طلبانه مدیران فراهم کرد. یکی از سازوکارها برای کاهش مسأله نمایندگی، نظام حاکمیت شرکتی است. بنابراین، می توان انتظار داشت که سازوکارهای حاکمیت شرکتی، می توانند فرصت های دستکاری سود را کاهش و در نتیجه کیفیت سود و اطلاعات ارائه شده را افزایش دهد.

سازوکارهای حاکمیت شرکتی متعددی وجود دارند که می توانند در این زمینه مؤثر باشند. چند مورد از سازوکارهای مذکور، ۱/ ساختار هیئت مدیره که به دلیل حفظ منافعشان و کسب شهرت به عنوان متخصص در امر تصمیم گیری، ۲/ دوگانگی

فعال در نظر گرفته می شود و خوش بینی مدیران هم بررسی می شود سازو کارها بر قابلیت مقایسه تاثیرگذار می شوند. بنابراین، در پژوهش موجود تاثیر سازوکارها را تواما بر سوگیری رفتاری مدیران و کیفیت اطلاعات مورد بررسی قرار می دهد و نشان می دهد که استقلال هیئت مدیره، نقش دوگانه مدیرعامل، مالکیت نهادی فعال، تمرکز مالکیت می توانند میزان خوش بینی مدیران را کاهش دهند و قابلیت مقایسه صورتهای مالی را افزایش دهند.

شباهت موجود در این پژوهش ها این است که در این سه پژوهش از چندین سازو کار مشترک استفاده شده اما تفاوت آنها در این است که تاثیر خوش بینی و قابلیت مقایسه به صورت مجزا در دو پژوهش پیشین بررسی شده و ساز و کارهای بیشتری مورد بررسی قرار نگرفته و نتایج آنها باهم یکسان نیست ولی در پژوهش موجود زمانی که متغیر دیگری را هم دخیل می نماییم نتایج معنایی بهتری می یابند به این جهت که تاثیر سازوکارهای بیشتری تواما بر خوش بینی و قابلیت مقایسه صورت گرفته که نتایج بهتری را ارائه می نماید. بنابراین سازوکارهای حاکمیت شرکتی، می توانند رفتار فرصت طلبانه مدیران را کاهش و در نتیجه کیفیت اطلاعات ارائه شده را افزایش دهد.

در این پژوهش برای انجام آزمون این فرضیه، از آزمونهای ضریب پیرسون، هاسمن و تی دو و تی و اف استفاده شده است. نتایج این فرضیات با یافتههای پژوهش خرمی و جمکرانی (۱۳۹۵)، که در آن به بررسی ساز و کارهای نظام راهبری شرکتی و خوش بینی مدیریت پرداختند و نشان دادند که از میان سازوکارهای انتخاب شده از نظام راهبری شرکتی، تمرکز مالکیت و ویژگی های هیئت مدیره شامل عدم دوگانگی وظیفه و استقلال هیئت مدیره توانسته میزان خوش بینی مدیران را کاهش دهد و نتایج پژوهش بن محمد و همکاران (۲۰۱۲)، که به بررسی آیا حاکمیت شرکتی بر رفتار مدیران تاثیر می گذارد؟ پرداختند و نشان دادند که عدم دوگانگی وظیفه و جدایی پست مدیر عاملی و ریاست هیئت مدیره، احتمال سوگیری خوش بینانه را کاهش می دهد و با نتایج پژوهش سلارکا (۲۰۱۲)، که به بررسی حاکمیت شرکتی و رقابت بازار محصول پرداخت و نشان داد که تاکید بر رقابت در بازار محصول لزوما منجر به ارتقای سطح حاکمیت شرکتی نخواهد شد، مطابقت دارد اما با نتایج پژوهش باکر و همکاران (۲۰۱۳)، که نشان دادند دوگانگی وظیفه، اثر منفی بر اثر بخشی هیئت مدیره خواهد گذاشت، بنابراین هیئت مدیره، توانایی کنترل سوگیری روان شناختی مدیر و اثرات آن بر تصمیمات شرکت را نخواهد داشت و با نتایج پژوهش نمازی و همکاران (۱۳۹۴)، که نشان دادند بین شاخصهای رقابت در بازار محصول و کیفیت اطلاعات حسابداری رابطه مستقیم و معناداری

وظیفه مدیرعامل که سبب کاهش دخالت سهامداران کنترل کننده، ۳/ساختار مالکیت که باعث کاهش استفاده فرصت طلبانه مدیران از منابع شرکت، ۴/تمرکز مالکیت که امکان کنترل بهتری بر عملکرد مدیران و ترویج اقدامات اصلاحی و ۵/رقابت در بازار محصول که سبب بهبود عملکرد و گرفتن بهترین تصمیم در مورد آینده است، که با کنترل و نظارت بر مدیر و رفتار وی، بر کاهش رفتارهای مشاهده شده اثر می گذارد. با توجه به نتایج آماری فرضیه های پژوهش به صورت زیر می باشند:

جدول (۱۳) : خلاصه نتایج فرضیات پژوهش

ردیف	فرضیات	نتایج
۱	فرضیه اول-۱	تایید
۲	فرضیه اول-۲	تایید
۳	فرضیه اول-۳	تایید
۴	فرضیه اول-۴	تایید
۵	فرضیه اول-۵	رد

در خصوص تاثیر حاکمیت شرکتی بر خوش بینی مدیران و قابلیت مقایسه صورتهای مالی تاکنون پژوهش هایی انجام شده است که با پژوهش موجود تفاوت های اساسی را دارا می باشد. در رابطه بین حاکمیت شرکتی و خوش بینی مدیران پژوهشی باعنوان ساز و کارهای نظام راهبری شرکتی و خوش بینی مدیریت توسط خرم و جمکرانی (۱۳۹۵) انجام شد که در این پژوهش سازوکارهای نظام راهبری شرکتی شامل مالکیت مدیریت، تمرکز مالکیت و ویژگی های هیئت مدیره شامل عدم دوگانگی وظیفه، اندازه و استقلال هیئت مدیره می باشد که نتایج پژوهش نشان داد که تنها مالکیت مدیریت و استقلال هیئت مدیره توانسته میزان خوش بینی مدیران را کاهش دهد؛ لیکن سایر سازوکارهای منتخب پژوهش اثر معناداری بر خوش بینی مدیریتی نداشته است اما در پژوهش موجود زمانی که ساز و کارها با قابلیت مقایسه هم بررسی می شود می توانند تاثیر معناداری داشته باشند. در پژوهش دیگر به بررسی تاثیر مکانیزم های حاکمیت شرکتی بر قابلیت مقایسه صورتهای مالی با تاکید بر مراحل چرخه عمر شرکت توسط زینالی و همکاران (۱۳۹۶) پرداخته شد که در این پژوهش از میان سازو کارهای حاکمیت شرکتی از دو شاخص درصد مالکیت سهامداران نهادی و استقلال هیئت مدیره استفاده شد و نتایج تحقیق نشان داد که مکانیزم های حاکمیت شرکتی هیچگونه تاثیری بر قابلیت مقایسه صورتهای مالی ندارند و در این پژوهش چرخه عمر هم بررسی شده اما در پژوهش موجود زمانی که مالکیت نهادی به صورت

پیشنهاد می شود تاثیر این عوامل بر قابلیت مقایسه صورت های مالی سنجیده شود.

◀ توسعه پژوهش حاضر در مورد انواع مختلف کوتاه بینی و ارائه مدل برای تعیین و تفکیک آثار آنها، به ویژه کوتاه بینی ناشی از اعتماد به نفس کاذب و اثر آن بر قیمت و بازده سهام.

◀ پیشنهاد می شود در پژوهش های آتی، تأثیر سایر سازوکارهای نظام راهبری شرکت از قبیل حسابرسان مستقل، کیفیت حسابداری، کنترل های داخلی، دوره تصدی مدیرعامل و غیره بر ویژگیهای رفتاری مدیران بررسی شود.

فهرست منابع

- * خرمی، داریوش، غلامی جمکرانی، رضا. (۱۳۹۵). سازوکارهای نظام راهبری شرکتی و خوش بینی مدیریتی. دانش حسابداری، ۷(۲۷)، ۱۵۹-۱۸۱.
- * کیا، علی، صفری گرایلی، مهدی. (۱۳۹۶). قابلیت مقایسه صورت های مالی، مدیریت سود تعهدی و مدیریت واقعی سود. دانش حسابداری مالی، ۴(۲)، ۱۱۵-۱۳۷.
- * فروغی، داریوش، قاسم زاد، پیمان. (۱۳۹۵). تاثیر قابلیت مقایسه صورت های مالی بر همزمانی قیمت سهام. پژوهش های حسابداری مالی، شماره ۲۷، ۵۴-۳۹.
- * فدایی نژاد، اسماعیل، دلشاد، افسانه. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر کوتاه بینی مدیران بر بازده آتی سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. چشم انداز مدیریت مالی، شماره ۲۱، ۶۹-۵۱.
- * قدرتی، حسن، فیضی، سعید. (۱۳۹۴). تاثیر حاکمیت شرکتی بر میزان مدیریت سود در بورس اوراق بهادار تهران. دانش حسابداری، شماره ۵۸، ۲۳۲-۲۰۵.
- * ضایی، فرزین، مهدی دوست، محبوبه. (۱۳۹۱). تاثیر شاخصه های راهبری شرکتی و ساختار مالکیت بر هزینه نمایندگی. تحقیقات حسابداری و حسابداری، ۱۴، ۹۸-۸۲.
- * رضایی، فرزین، یزدی، سحر. (۱۳۹۶). تأثیر کوتاه بینی مدیریت بر رابطه بین رقابت در بازار محصول و ریسک تصمیمات عملیاتی مدیریت با تأکید بر سطوح فن آوری در دارائی های شرکت. پایان نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی کار قزوین.
- * رهنمای رودپشتی، فریدون، وکیلی فرد، حمیدرضا، لک، فضل الله محسنی، عبدالرضا. (۲۰۱۵). سبک حسابرسان و قابلیت مقایسه صورت های مالی. حسابداری مدیریت، ۸(۲۵)، ۲۹-۴۷.

وجود دارد و با نتایج پژوهش زینالی و همکاران (۱۳۹۶)، که نشان دادند مکانیزم های حاکمیت شرکتی هیچگونه تأثیری بر قابلیت مقایسه صورت های مالی ندارند مطابقت ندارد.

۹- پیشنهادات حاصل از نتایج پژوهش

- با توجه به نتایج فرضیه و استنباط های مطرح شده در بخش جمع بندی و تفسیر نتایج این مطالعه نشان داد
- ✓ به سازمان بورس اوراق بهادار پیشنهاد می شود که در تدوین سازوکارهای نظام راهبری شرکتی، بعد جدیدی در ارتباط با ویژگی های رفتاری مدیران را ادغام و منظور نماید.
- ✓ همچنین شرکت ها برای کنترل بیشتر و نظارت موثرتر بر عملکرد مدیران در جهت استقرار ساختار نظام راهبری که بتواند سوگیری های مدیریت و پیامدهای تصمیمات اتخاذ شده ناشی از آن را تشخیص دهد، باید تلاش بیشتری نمایند.
- ✓ به سازمان بورس اوراق بهادار پیشنهاد می شود که از طریق سنجش خوش بینی و کوتاه بینی و عملکرد شرکت ها، اصول و کلیشه و ابعادی را که برای مدیران لازم است استخراج و به مدیران پیشنهاد می گردد در این مسیر حرکت نمایند.
- ✓ به سازمان بورس اوراق بهادار پیشنهاد می شود که از طریق خوش بینی و کوتاه بینی ارزیابی نمایند که شرکت ها چه وضعیتی داشته داشته اند.

۱۰- پیشنهادهایی برای پژوهش های آتی

- ◀ از آنجایی که روش های مختلفی برای اندازه گیری خوش بینی مدیریت وجود دارد، از دیگر معیارهای خوش بینی نیز استفاده شود. به طور مثال به پیروی از مقالات و روش اندازه گیری آنها در پژوهش لین و همکاران (۲۰۰۵)، کمپل و همکاران (۲۰۱۱)، هوانگ و همکاران (۲۰۰۶).
- ◀ در این پژوهش الگوی برآورده شده به صورت یکجا برای کلیه صنایع به کار گرفته شد. بر همین اساس، پیشنهاد می شود در مطالعات آینده، الگوی پژوهش برای صنایع مختلف به تفکیک برآورد شود.
- ◀ از آنجایی که بر سیستم حسابداری یک شرکت عوامل متعددی از جمله استانداردهای حسابداری، مدیریت شرکت، حسابرسان و کنترل های خارجی اثرگذار است،

- * Hoang, M. L., Tan, F. J., Lai, D. C., Celniker, S. E., Hoskins, R. A., Dunham, M. J., Zheng, Y., & Koshland, D. (2010). The relationship between the cost of representation, optimism over management and cash flow sensitivity. Published: December 2, DOI: journal.pgen.1001228.
- * Hirshleifer, D., Low, A., & Teoh, S. H. (2012). Are overconfident CEOs better innovators?. *The Journal of Finance*, 67(4), 1457-1498.
- * Jarboui, S., Forget, P., & Boujelbene, Y. (2014). Transport firms' inefficiency and managerial optimism: a stochastic frontier analysis. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 3: 41-51.
- * Kang, j and Kang, j, et al. (2017). Curbing Managerial Myopia: The Role of Managerial Overconfidence in Owner Managed Firms and Professionally Managed Firms". Available at: <https://ssrn.com/abstract=2144113>
- * Libby, R., & Rennekamp, K. (2012). Self-serving attribution bias, overconfidence, and the issuance of management forecasts. *Journal of Accounting Research*, 50(1), 197-231.
- * Mizik, N. (2010). The Theory and Practice of Myopic Management. *Journal of Marketing Research*, 47 (4): 594-611.
- * Selarka, E. (2012). Corporate Governance and Product Market Competition. Working Paper, Madras School of Economics, India.
- * رضایی، فرزین، فیروز علیزاده، اکرم، داودی، کیومرث. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر ساختار مالکیت بر رابطه بین تغییرات سودآوری و کوتاه بینی مدیریت شرکت ها. دانش حسابداری، سال ۱۸، شماره ۷، ۱۰۴-۸۹.
- * مرادی، جواد، باقری، هادی. (۱۳۹۳). بررسی مقایسه ای تأثیر کوتاه بینی مدیریت و مدیریت سود بر بازده سهام. بررسیهای حسابداری و حسابرسی، ۲۱(۲)، ۲۲۹-۲۵۰.
- * نمازی، محمد، رضایی، غلامرضا. (۱۳۹۴). رقابت در بازار محصول و کیفیت اطلاعات حسابداری. پیشرفت‌های حسابداری، ۲۶(۲)، ۱۳۱-۱۶۶.
- * Ahmed, S. A., Neel, M., & Safdar I. (2015). Evidence on The Association Between Accounting Comparability and Stock Price Efficiency. 10th Annual Lone Star Accounting Research Conference, United States. University of Texas at Dallas, January 30.
- * Aljifri, K. (2015). "Measurement and Motivations of Earnings Management: A Critical Perspective." *Journal of Accounting – Business & Management*, Vol. 14, PP. 75-95.
- * Anderson, T.W. & Hsiao, C. (1982). Formulation and Estimation of Dynamic Models Using Panel Data. *Journal of Econometrics*, 18 (1): 47-82.
- * Baccar, A., Ben Mohamed, E., Bouri, A. (2013). Managerial optimism, overconfidence and board characteristics: Toward a new role of corporate governance. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 7(7), 287-301.
- * Ben Mohamed, E., Fairchild, R., Bouri, A. (2014). Investment cash flow sensitivity under managerial optimism: New evidence from NYSE panel data firms. *Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*, 19(36), 11-18.
- * Campbell, J., & Yeung, P. E. (2013). Comparability, Investor Sophistication, and Contagion Effects. *Financial Accounting and Reporting Section Midyear Meeting*, San Diego, California, January 12.
- * Chintrakarn, P. & Jiraporn, P., et al (2016). Do co-opted directors mitigate managerial myopia? Evidence from R&D investments, <http://ssrn.com/abstract=2719172>.
- * Chen, Y., and Lin, F, et al (2016). Does institutional short-termism matter with managerial myopia? *Journal of Business Research*, 93 : 341-319.
- * De Franco, G., S. Kothari, and R. Verdi. (2011). The Benefits of Financial Statement Comparability. *Journal of Accounting Research*, 49_ 895-931.
- * Francis, J., Pinnuck, L. and Watanabe, Olena. (2014). Auditor Style and Financial Statement Comparability. *Journal of The Accounting Review*, 89(2), 605-633.
- * Guadalupe, M. and F. Pérez-González. (2010). Competition and Private Benefits of Control. Working Paper, Columbia University. Vol.42, No.6, Pp. 125-150.

Accounting Knowledge & Management Auditing

Vol. 11/ No. 42/ Summer 2022

The Effect of Corporate Governance on managers' optimism and Financial Statement Comparability

S. Khosro Amiri

Ph.D. Student in Accounting, Qazvin, Islamic Azad University, Qazvin, Iran
Amiri.univer@gmail.com

Farzin Rezaei

Associate Professor of Accounting, Qazvin Department, Islamic Azad University, Qazvin, Iran
(Corresponding Author)
Farzin.rezaei@qiau.ac.ir

Abdul Samad Khalatbari Limaki

Assistant Professor, Ramsar Department, Islamic Azad University, Ramsar, Iran
abkhalatbari@gmail.com

Abstract

Since this interventionist behavior may affect the quality of the information and its usefulness for investment decisions, it should provide quality mechanisms to protect the interests of investors and control the opportunistic behavior of managers. One of the mechanisms to reduce the representation issue is the corporate governance system. Corporate governance mechanisms can reduce the managers' opportunistic behavior and, as a result, increase the quality of the information provided.

The purpose of this study was to investigate the effect of corporate governance on managers' optimism and the ability to compare financial statements in companies admitted to Tehran Stock Exchange. For this purpose, the required data from 79 listed companies in Tehran Stock Exchange during the period 2014 to 2018 were collected.

The results of the research show that among the chosen mechanisms of corporate governance, the independence of the board, the dual role of the CEO, the concentration of ownership and institutional ownership, is effective on the relationship between management optimism and the ability to compare financial statements, but product competition in the product is based on the relationship between management optimism and The ability to compare financial statements is not effective.

Keywords: Corporate governance -Behavioral features -managers' optimism -Ability to compare financial statements.

